

ljubezen sama ne zadostuje, ker ona je tudi le hrepenenje — treba je imeti, uživati. In ko je pristopila mlada ciganka k Marku in mu pobožala lice, tedaj je spoznal, da ni treba, da bi bil umrl kralj Matjaž, spoznal je: „Neumrljiv je, ker je neumrljivo moje srce in ker je neumrljiva lepota tvojih oči“ (78). Mladi Marko je postal iz potepuha cigan, ker njegovo srce ni našlo poti nazaj k majki-hraniteljici zemlje, a njegova prečudna pesem „o zveličalni ljubezni“ je pričala, da je ta večni popotnik srečen, ker je gorelo njegovo srce ljubezni, ki je uživala. In naša povest se res končuje kakor kaka narodna pravljica: „Marko se je poročil z lepo cigansko devojkjo in je napravil imenitno svatbo. Peli so in peli in plesali in so bili veseli do konca dni“. (78)

Dr. Iv. Merhar.

Iz borbe med ilirsko in madžarofilsko stranko leta 1848/49. Napisal dr. Fran Ilešič. Ponatisek iz „Časopisa za zgodovino in narodopisje“. Maribor, 1906. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Ta 40 strani obsegajoča brošurica, ki se odlikuje po velezanimivi vsebini, se dobiva po 40 h pri založniku L. Schwentnerju.

Časopis za zgodovino in narodopisje. Izdaja „Zgodovinsko društvo“ v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. 3. in 4. snopič. S tem je zaključen II. letnik tega važnega časopisa. Kaj več o tem letniku izpregovorimo v kratkem.

Grof Monte Cristo. Roman. Napisal Aleksander Dumas. Poslovenil I. H—n. Tiskala in založila „Goriška Tiskarna“. A. Gabršček. Gorica 1906. I. del tega slovitega romana je izšel kot VII. zvezek „Svetovne knjižnice“ in stane 4 K, po pošti 30 h več. Knjiga obsega 684 strani velike osmerke in ji je cena torej jako nizka. O romanu in njegovem prevodu izpregovorimo kaj več, ko prejmemo tudi zvršetek.

Anton Aškerc, poeta slowieński. Sylweta jubileuszowa (1856—1906). Napisal Tad. Stan. Grabowski. Kraków. G. Gebethner i spółka. 1906. Ta brošura, na katere čelu se nahaja pesnikova slika prva, ki nam je prišla pred oči — je na eni strani vesel dokaz za to, da so se začeli Poljaki v novejšem času živo zanimati za nas Slovence, na drugi strani pa isto tako dokaz, da je slava našega pesnika tudi med Poljake prodrila in da ga zdaj pač ni več mesta med Slovani, kjer bi se ne imenovalo s častjo Aškerčevo ime. O tej študiji izpregovorimo kaj več v eni prihodnjih števil.

Vladimir Nazor: Krvava košulja. (Uspomene iz doline Raše.) Pula 1905. Izdal Josip Krmpotić. (Pula, Piazza Carli 1.) 56 str. male 8°.

Krvava košulja — krvava srajca? Ta čudni naslov nas tem bolj ostraši, ker vidimo na naslovnem listu naslikano, kako vihra v temni noči na suhem drevesu — rdeča srajca! — A ko prečitamo knjižico, nam je žal, da ji je izbral pisatelj tako kričeč naslov; kajti vsebina je dobra. Obsega namreč deset epskih pesmi, napol pripovedek, napol zgodovinski utemeljenih (vir je tudi Valvasor); vse so vzete iz časa tlačanstva in žigosajo njegove grozovitosti. Vsaki pesmi je pridejan kratek stvaren in res dobro došel komentar.

Zadnja izmed deseterice pesmi je „Krvava košulja“, po kateri je zbirka naslovljena; iz njenega komentarja posnemamo tole: „Josip Ferdinand Brigido (l. 1816 do 1840), edini sin grofa Pavla, vlastelina lupoglavskega, je padel v dvoboju na Dunaju. Pripoveduje se, da je njegova žena, baronica Karolina Wackelberg-Landau, čuvala na lupoglavskem dvoru krvavo srajco svojega moža“, držeč se običaja, da se hrani srajca ubitega tako dolgo, dokler ni maščevan. — Okoli l. 1848. pa je preminil rod grofov Brigidov in „novo nastala doba... grof je pao, a kmet se podiže“.

Take pesmi bi tudi v slovenščini radi čitali.

Dr. Jos. Tomišek.